

gingen. Afgezien van het feit, dat uitwendige omstandigheden overplaatsing van de patiënten naar een krankzinnigengesticht noodzakelijk maakten, zou ik, gezien de verslimming, geen aanleiding hebben gevonden, een twee phase van behandeling te doen aanvangen. De methode van GENNERICH durf ik niet goed aan, ik hoorde te veel van belangrijke prikkelingsverschijnselen na het inbrengen van salvarsaan binnen den duraalzak. Met belangstelling blijf ik uitzien naar de uitkomsten van collega DE SMITT, waar het betreft de lijdens aan dementia paralytica.

Aan de geestdriftige opmerkingen van SORMANI zou ik alleen willen toevoegen, dat hij mij van te veel pessimisme beschuldigt. Ik hoop, dat de lezer van mijn artikel den indruk heeft gekregen, dat ik de salvarsaanbehandeling bij tabes als een van zeer veel beteekenis beschouw. De uitkomsten van deze behandeling bij een tweede reeks van 5 tabeslijders hebben mij in deze overtuiging versterkt.

Amsterdam, 16 Januari 1916.

F. S. MEIJERS.

II.

Naar aanleiding van de meeningsverschillen over salvarsaantoediening bij dementia paralytica, vermeld ik hier de ontwijfelbare verbetering van een door mij aldus behandelde patiënte. Deze werd in April 1914 in een toestand van typische manie opgenomen. Het klinisch onderzoek leverde geen enkel verschijnsel van dementia paralytica op, hoewel niet verzuimd werd in die richting te zoeken. Eerst op het einde van Juni vond de verdenking op die ziekte steun in het — somwijlen — brabbellend uitspreken van moeilijke woorden. In Augustus lichte ataxie bij het loopen. *Geleidelijk* werd de toestand erger. In Februari 1915 en begin Maart kreeg patiënte eenige zware duizelingen met bewustzijnsstoringsen. Het onderzoek van het bloed en van het spinaalvocht op 5 Maart 1915 gaf sterk positieve WASSERMANN-reactie; NONNE Phase I positief; 39 lymphocyten per mM^3 spinaalvocht.

Zoo was de zieke een vergeetachtige en ook verder psychisch sterk gestoorde, zwaar atactische, bedlegerige lijdere aan dementia paralytica met een uitersten graad van spraakverlamming en uitgesproken schrijfstoornis in haar onsamenvangende schrifturen, toen ik op 10 Maart 1915 met de behandeling begon. Deze bestond in neosalvarsaantoediening:

10 Maart	0.3	intraveneus	0.001	} intralumbaal met ongeveer 5 cm^3 eigen spinaalvocht verdund.
17 „	0.45	„	0.001	
26 „	0.3	„	—	
1 April	0.45	„	0.001	
17 „	0.6	„	0.001	
1 Mei	0.9	„	0.001	
22 „	0.9	„	0.001	

Toen ik op het laatst van Mei, door omstandigheden van mijn wil onafhankelijk, de behandeling moest staken, was de patiënte aanzienlijk verbeterd. Reeds in het laatst van April schreef zij geordende brieven, waarin zij haar dank betuigde voor de „genezing”, er bijvoegend, dat zij nu weer hard door den tuin kon loopen: inderdaad liep zij toen reeds dikwijls op vloten draf om een grasperk heen. Den 11den Mei schreef zij, niets zenuwachtig meer te zijn, geen hoofdpijn meer te hebben, enz., „niets deert mij meer”. Zij sprak toen ook weer veel beter. Een hypomaniakale toestand met prikkelbaarheid en schommelingen naar den depressieven kant waren op licht dementen bodem voor haar volslagen versuffing in de plaats getreden. Deze verrassende verbetering van haar lichamelijken en geestelijken toestand en het heel andere uiterlijk en innerlijk van haar schriftelijke producten viel zelfs het personeel op.

In Juni 1915 begon de toestand weer te verergeren. Zij kreeg in het laatst dier maand weer een heftige duizeling, deze herhaalden zich de volgende maanden. In October en December traden bovendien zware kramptoevallen op. Haar gang werd weer langzaam aan paretisch met sterk spastisch-atactisch karakter, en op het oogenblik is zij een vergevorderd demente bedlegerige vrouw met zware verlamningsverschijnselen op ieder gebied.

Het spijt mij, niet in de gelegenheid te zijn geweest, de behandeling door te zetten en het spinaalvocht en bloed onder contrôle te houden. Maar ook zoo onvolledig, lijken mij de bovenstaande uitkomsten bij een gelijkmatig voortschrijdend geval sterken steun te geven aan de meening van hen, die iedere behandeling der dementia paralytica niet ten eenenmale nutteloos achten.

St. Jorisgasthuis, Delft, 18 Januari 1916.

J. G. SCHNITZLER.

GENEESKUNDIGE VERKLARINGEN TEN BEHOEVE VAN MILITAIREN.

De bespreking van dit onderwerp in het laatste nummer van dit *Tijdschrift* geeft mij aanleiding, te pogen, een middel aan de hand te doen, dat m. i. de moeilijkheden voor het grootste deel zou opheffen. Zoowel de burgergeneeskundigen als de officieren van gezondheid ondervinden onaangenaamheden bij de tegenwoordige regeling. Wanneer men beide partijen hoort, dan schuilt de oorzaak van de klachten hoofdzakelijk hierin, dat de verklaringen-afgeevenden en de verklaringen-ontvangenden elkaar verkeerd begrijpen. Dit nu is onvermijdelijk, zoolang de verklaringen niet naar vaste, positieve vragen worden opgemaakt. Van weerskanten zullen dan de subjectieve opvatting en het verschil van uitlegging voortdurend botsingen geven. Hierin was, naar mijn meening, te gemoet te komen door het invoeren van bepaalde formulieren met eenige korte, zakelijke vragen. De blanco-formulieren zouden bijv. op het gemeentehuis verkrijgbaar kunnen worden gesteld voor de betrokkenen. Drie soorten van vragenlijsten waren voldoende:

10. Één voor zieke militairen, die met verlof zijn, met de volgende vragen:
 - a. Is de ziekte ernstig?
 - b. Vermoedelijke duur?
 - c. Is de ziekte besmettelijk?
 - d. Adres?
20. Één voor zieke familieleden:
 - a. Graad van verwantschap?
 - b. Bestaat er levensgevaar?
 - c. Hoe is de verzorging?
30. Één voor bevallingen:
 - a. Wanneer wordt de bevalling verwacht?
 - b. Hoe is de verzorging?

Door deze regeling is eenvormigheid in de verklaringen te verkrijgen, die zoowel het afgeven als het uitleggen ervan zeer veel zou vereenvoudigen, en die ook het misbruik, door de militairen van halve of onduidelijke verklaringen gemaakt, zou tegengaan. Wat ik hier geef, is slechts een vluchtig schema, voor aanvullingen of veranderingen vatbaar. Er zij alleen nog op gewezen, dat ook in vreedstijd dezelfde attesten dienst kunnen doen. Ten slotte meen ik collega DENEKAMP te mogen verzekeren, dat de burgercollegae van harte bereid zijn, hun militaire vakgenooten in deze aangelegenheden te steunen. Het geldt hier slechts een kwestie van begrijpen en begrepen worden.

Waalwijk, 16 Januari 1916.

J. B. F. VAN GILS.